

Številka: 004-3/2025/33

Ljubljana, 26. 3. 2025

EVA (če se akt objavi v Uradnem listu RS)

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Uvrstitev novega projekta 2571-25-0003 »Spremljanje farmacevtikov v površinskih vodah v veljavni načrt razvojnih programov 2025 - 2028 – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi petega odstavka 31. člena Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2025 in 2026 (Uradni list RS, št. 104/24) je Vlada Republike Slovenije na redni seji dne 2025 pod točko ... sprejela naslednji

SKLEP

V veljavni načrt razvojnih programov 2025 - 2028 se, skladno s priloženo tabelo, uvrsti nov projekt 2571-25-0003 z nazivom »Spremljanje farmacevtikov v površinskih vodah«.

Barbara KOLENKO HELBL
Generalna sekretarka Vlade RS

<p>Sklep prejmejo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo - Ministrstvo za finance - Agencija RS za okolje 		
<p>2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:</p>		
/		
<p>3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • Mag. Joško Knez, generalni direktor Agencije Republike Slovenije za okolje • Dr. Nataša Sovič, direktorica Urada za stanje okolje na Agenciji Republike Slovenije za okolje 		
<p>3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:</p>		
/		
<p>4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:</p>		
/		
<p>5. Kratak povzetek gradiva:</p> <p><u>Stanje:</u></p> <p>Površinske vode v pomurski regiji so med najbolj obremenjenimi v Sloveniji. Pritoki reke Mure so praviloma malo izdatni, po drugi strani pa so prejemniki odpadnih voda iz komunalnih čistilnih naprav (KČN). Določena antropogena onesnaževala, med katera spadajo tudi zdravila, se na KČN z obstoječimi tehnologijami čiščenja ne odstranijo v zadostni meri.</p> <p><u>Namen in cilj projekta:</u></p> <p>Namen projekta PharmWater je zmanjšati količino ostankov zdravil v vodotokih in s tem zagotoviti boljše stanje vodotokov v pomurski regiji.</p> <p>Posledično se s tem prispeva k okolju brez strupenih snovi, varuje biotsko raznovrstnost in območja Natura 2000, zagotavlja boljše stanje manjših vodotokov ter omogoča večnamensko ponovno uporabo vode, varuje človeško zdravje in podzemne ter pitne vode pred nadaljnjim onesnaženjem ostankov zdravil.</p> <p><u>Ključni cilji projekta:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izdelana metodologija ocenjevanja okoljskega stanja in poročilo o oceni okoljskih tveganj ostankov zdravil, ki se emitirajo v vode s komunalnimi odpadnimi vodami v pomurski regiji. • Izdelana študija za zmanjšanje onesnaženosti površinskih in odpadnih voda s farmacevtiki na mejnem območju med Slovenijo in Madžarsko, kar nam bo v pomoč pri nadaljnjem učinkovitejšemu načrtovanju spremljanja ostankov zdravil v vodah pomurske regije. <p>Sredstva dve in pol letnega projekta so bila dodeljena v okviru razpisa Programa transnacionalnega sodelovanja Interreg Slovenija-Madžarska za obdobje 2021-2027 v višini 852.816,52 EUR. Od tega 80 % financira Evropska unija in 20 % države članice v okviru lastne udeležbe. Projektni proračun ARSO znaša 233.074,80 EUR (od tega lahko največ 186.459,84 EUR financira EU, preostanek so proračunska sredstva- lastna udeležba). Projekt se je začel izvajati 1. 12. 2024, končal pa se bo 31. 5. 2027.</p>		
<p>6. Presoja posledic za:</p>		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA/NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA/NE
c)	administrativne posledice	DA/NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA/NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA/NE
e)	socialno področje	DA/NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja	DA/NE

	<ul style="list-style-type: none"> – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	
--	---	--

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

Sredstva za financiranje aktivnosti ARSO so za leto 2025 zagotovljena na evidenčnem projektu 2551-18-0001 in bodo ob uvrstitvi projekta prerazporejena v višini 52.037,44 EUR iz postavke 230782 Projekt PharmWater-21-27-EU in 13.009,36 EUR iz postavke 230783 Projekt PharmWater-21-27-slovenska udeležba, skupaj 65.046,80 EUR.

Sredstva za financiranje aktivnosti ARSO so za leta od 2026 do 2027 načrtovana na evidenčnem projektu 2551-18-0001.

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
Agencija RS za okolje	2571-25-0003 Spremljanje farmacevtikov v površinskih vodah	230782 Projekt PharmWater-21-27-EU	0	0
Agencija RS za okolje	2571-25-0003 Spremljanje farmacevtikov v površinskih vodah	230783 Projekt PharmWater-21-27-slovenska udeležba	0	0
SKUPAJ				

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
------------------------------	---------------------------------	-------------------------------------	---------------------------	-----------------

Agencija RS za okolje	2551-18-0001 – EU centr. programi in teritorialno sodelovanje	230782 Projekt PharmWater-21-27-EU	52.037,44	100.905,28
Agencija RS za okolje	2551-18-0001 – EU centr. programi in teritorialno sodelovanje	230783 Projekt PharmWater-21-27-slovenska udeležba	13.009,36	25.226,32
SKUPAJ			65.046,80	126.131,60
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: (Samo če izberete NE pod točko 6.a.) Kratka obrazložitev				
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:				
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:				
<ul style="list-style-type: none"> - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin. 				
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:				
<ul style="list-style-type: none"> - Skupnosti občin Slovenije SOS: NE - Združenju občin Slovenije ZOS: NE - Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE 				
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:				
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:				
Glede na vsebino ni potrebno predhodno obveščanje javnosti.				
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:				
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:				
Mag. Bojan KUMER MINISTER				

PRILOGE:

- Priloga 1: Obrazložitev
- Priloga 2: Izpis obrazca 3 iz MFERAC

OBRAZLOŽITEV

Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO) je organ v sestavi Ministrstva za okolje, podnebje in energijo. ARSO na podlagi Uredbe o organih v sestavi ministrstev opravlja naloge državne meteorološke, hidrološke oceanografske in seizmološke službe, njene naloge so med drugim spremljanje, analiziranje in napovedovanje naravnih pojavov ter procesov v okolju. ARSO je nacionalna institucija, zadolžena za spremljanje kemijskega stanja površinskih voda v državi. Na podlagi zbranih podatkov pripravi obdobjne ocene kemijskega stanja vodnih teles rek, jezer in morja, ki so del Načrta upravljanja voda in osnova za pripravo Programa ukrepov upravljanja voda. Sodeluje tudi z drugimi vodnogospodarskimi organi, raziskovalnimi ustanovami in mednarodnimi organizacijami pri izmenjavi podatkov in usklajevanju dejavnosti na področju spremljanja in upravljanja voda.

V državah članicah EU je potrebno komunalne odpadne vode, zbrane v aglomeracijah z več kot 10.000 prebivalci (Direktiva 91/271/EGS o čiščenju komunalnih odpadnih voda) pred izpustom v vode ustrezno očistiti. Posledično je pomemben del komunalne odpadne vode podvržen različnim procesom čiščenja (fizikalno, kemično, biološko čiščenje, končno usedanje), preden doseže naravne vode. Skladno z direktivami EU ter Akcijskim načrtom »Ničelnega onesnaževanja« je za EU prioriteta čiščenje komunalnih odpadnih voda na način, da odpadna voda ne bi bistveno vplivala na kakovost sprejemajočega vodnega telesa. Za doseg ciljev Zelenega dogovora EU (COM/2019/640), kot so okolje brez onesnaženja, ohranjanje in zaščita biotske raznovrstnosti ter zaveze podnebni nevtralnosti, je v pripravi predlog za spremembo Direktive 91/271/EGS o čiščenju komunalnih odpadnih voda, h kateremu sta Svet in Evropski Parlament januarja letos že dosegla politični dogovor. V predlogu je navedeno, da se v komunalni odpadni vodi pojavljajo nova onesnaževala, kot so mikroplastika in mikroonesnaževala, ki so lahko škodljiva za okolje ali javno zdravje že pri zelo nizkih koncentracijah. Zdravila in kozmetični ostanki pa trenutno predstavljajo glavne vire mikroonesnaževal v komunalnih odpadnih vodah, zaradi česar bo potrebno uvesti dodatno čiščenje komunalne odpadne vode (kvartarno čiščenje – odstranjevanje mikroonesnaževal). Države članice bodo morale do leta 2045 zagotoviti kvartarno čiščenje odpadne vode v vseh čistilnih napravah s PE 150 000 in več. Če pride do spremembe direktive, bo potrebna rekonstrukcija čistilnih naprav, saj je trenutno zelo malo sodobnih čistilnih naprav, ki uporabljajo četrto stopnjo čiščenja.

Kakovost očiščenih odpadnih voda, ki se odvajajo v sprejemajoča vodna telesa, je ključna za zdravstveno in okoljsko zaščito, kot določa Okvirna direktiva o vodah (ODV). To velja tudi za majhne potoke in vodotoke znotraj UNESCO biosfernega rezervata Mura-Drava-Donava, kjer lahko potencialni ostanki zdravil vplivajo na kakovost teh vodnih teles ter na habitate in ekosisteme območja. Čeprav vodotoki na obeh straneh slovensko madžarske meje prejemajo očiščeno komunalno odpadno vodo, je zaradi majhnega pretoka vode razmerje razredčenja nizko. Za te vodotoke je na voljo malo podatkov o vsebnosti ostankov zdravil in za razliko od reke Mure koncentracije kažejo pomembne časovne variacije.

V skladu z Vodno direktivo je potrebno na mednarodnih povodjih delovati usklajeno. Usklajena ocena stanja voda se lahko doseže le na podlagi dolgoročnega sodelovanja in usklajevanja med pristojnimi inštitucijami obeh držav.

V projektu PharmWater bomo raziskovali kakovost manjših vodotokov v porečju reke Mure. Naš cilj je obsežna identifikacija ostankov zdravil v odpadnih vodah, ki se odvajajo iz čistilnih naprav, kot tudi identifikacija in koncentracija ostankov zdravil v vodotokih, v katere se odvajajo odpadne vode iz čistilnih naprav na obeh straneh meje. Na podlagi izmerjenih koncentracij ostankov zdravil bomo ocenjevali njihov vpliv na okolje v regiji, porazdelitev različnih vrst komponent mikropolutantov v posamezni sezoni, obremenitev habitata z mikropolutanti, rezultate

kvantitativnih podatkov bomo uporabili za oceno okoljske ogroženosti. Načrtujemo tudi izvedbo serije laboratorijskih poskusov, katerih cilj je odstranitev ostankov zdravil iz odpadne komunalne vode. Z različnimi membranami bomo preučevali učinkovitost odstranjevanja zaznanih ostankov zdravil. Naši rezultati bodo služili kot vodilo odločevalcem pri rekonstrukciji (nadgradnji) čistilnih naprav. Z uporabo odprto dostopnih baz podatkov želimo podpreti strokovnjake in raziskovalce, ki delajo na področju čiščenja odpadne komunalne vode in pri načrtovanju novih tehnologij. Dobljeni rezultati bodo tudi informacija lokalnemu prebivalstvu in zainteresirani javnosti o trenutnem stanju vodnega okolja ter o možnostih za ohranitev in izboljšanje stanja.

Kot glavni rezultat projekta smo določili strategijo (RCO83, RCR79), ki strokovnjakom omogoča, da upoštevajo ključne vidike integracije četrte stopnje čiščenja med tehnološko rekonstrukcijo čistilnih naprav za odstranjevanje ostankov zdravil. Poleg tega vključuje predlog tehnologije čiščenja komunalnih odpadnih vod, metodologijo ocenjevanja okoljskega stanja in oceno okoljskih tveganj izpuščenih snovi. S sodelovanjem med Slovenijo in Madžarsko projekt omogoča prednosti za strokovnjake, ki delajo na zmanjševanju onesnaženja v regiji, in prihranke stroškov s pregledom onesnaženja v sprejemajočih vodnih telesih na podlagi tveganja ter preučevanjem učinkovitosti odstranjevanja, za regijo značilnih, ostankov zdravil s pomočjo membranske tehnologije.

Končni cilj tega projekta je dolgoročni prispevek k odpravi ostankov zdravil iz majhnih vodotokov, s čimer se dosežejo cilji prioritete 1 (PO2) in cilji Strategije EU za reko Donavo (PA4, 6, 10). S tem se prispeva k okolju brez strupenih snovi, varuje biotsko raznovrstnost in območja Natura 2000, zagotavlja boljše stanje manjših vodotokov ter omogoča večnamensko ponovno uporabo vode, varuje človeško zdravje in podzemne ter pitne vode pred nadaljnjim onesnaženjem z ostanki zdravil.

Glavne aktivnosti ARSO na projektu so tesno povezane z glavnimi cilji projekta: pri DP1 (DP - delovni paket) bo ARSO sodeloval pri zbiranju in harmonizaciji podatkov o uporabi zdravil in pri pregledu že objavljenih projektov/rezultatov o prisotnosti farmacevtskih ostankov v vodotokih. Sodeloval bo pri določitvi predloga merilnih mest s koordinatami in liste parametrov, ki se bo na teh mestih spremljala. Pripravljena bo indikatorska lista snovi za spremljanje učinkovitosti čiščenja komunalne odpadne vode.

V okviru DP2 bodo strokovnjaki ARSO vključeni v spremljanje farmacevtskih ostankov v površinskih vodah ter v dotoku in odtoku iz komunalnih čistilnih naprav – vzorčenje na izbranih merilnih mestih, kvalitativna in kvantitativna analiza izbranih parametrov.

ARSO bo vodil DS3 – Analiza podatkov in poročanje. V tem sklopu bodo strokovnjaki sodelovali pri določitvi trenutnega statusa onesnaženosti z ostanki zdravil v porečju: analiza podatkov in interpretacija ostankov zdravil v površinskih vodah ter povezava rezultatov z rezultati farmacevtikov v odpadni vodi, prostorsko-časovne variacije onesnaženosti z mikroonesnaževali, specifičnimi za regijo. Narejeno bo poročilo o oceni tveganja za okolje in študija za zmanjšanje onesnaženosti odpadnih voda s farmacevtiki.

Namen projekta

Namen projekta PharmWater je zmanjšati količino ostankov zdravil v vodotokih in s tem zagotoviti boljše stanje vodotokov v pomurski regiji.

Posledično se s tem prispeva k okolju brez strupenih snovi, varuje biotsko raznovrstnost in območja Natura 2000, zagotavlja boljše stanje manjših vodotokov ter omogoča večnamensko ponovno uporabo vode, varuje človeško zdravje in podzemne ter pitne vode pred nadaljnjim onesnaženjem ostankov zdravil.

Partnerstvo

V projektu sodelujejo trije projektni partnerji iz dveh držav, iz Slovenije in Madžarske. Vodilni partner oziroma koordinator projekta je PE – Pannon Egyetem, Madžarska. Poleg ARSO je partner v projektu še Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (SI).

Pričakovani glavni rezultati projekta so:

Izdelana metodologija ocenjevanja okoljskega stanja in poročilo o oceni okoljskih tveganj ostankov zdravil, ki se emitirajo v vode s komunalnimi odpadnimi vodami v pomurski regiji.

Izdelana študija za zmanjšanje onesnaženosti površinskih in odpadnih voda s farmacevtiki na mejnem območju med Slovenijo in Madžarsko, kar nam bo v pomoč pri nadaljnjem učinkovitejšemu načrtovanju spremljanja ostankov zdravil v vodah pomurske regije.

V projektu PharmWater ARSO sodeluje kot projektni partner.

Finančna sredstva

Skupna vrednost projekta je 852.816,52 EUR. Od tega 80 % financira Evropska unija in 20 % države članice.

Projektni proračun ARSO znaša 233.074,80 EUR (186.459,84 EUR sofinancira EU, 46.614,96 EUR pa je lastne udeležbe).

Projekt se je začel izvajati 1. 12. 2024, končal se bo 31. 5. 2027.

Za izvedbo vseh nalog so na ARSO predvidene 3 zaposlitve. Ena zaposlitev je predvidena za celotno obdobje projekta in dve za delni čas projekta.